
Vergaderjaar 2025-2026

36 919 **Raming der voor de Tweede Kamer in 2027 benodigde uitgaven, alsmede aanwijzing en raming van de ontvangsten**

Nr. 22 **GEWIJZIGD AMENDEMENT VAN DE LEDEN BONTENBAL EN BIKKER TER VERVANGING VAN DAT GEDRUKT ONDER NR. 7**
Ontvangen 25 juni 2026

De ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:

De Raming van de uitgaven en de ontvangsten wordt als volgt gewijzigd:

I

In **artikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer** wordt bij artikelonderdeel **01. Apparaatsuitgaven** het genoemde bedrag:

- onder «2026» **verlaagd** met **€ 2.043** (x € 1.000);
- onder «2027» **verlaagd** met **€ 4.181** (x € 1.000);
- onder «2028» **verlaagd** met **€ 4.751** (x € 1.000);
- onder «2029» **verlaagd** met **€ 5.321** (x € 1.000);
- onder «2030» **verlaagd** met **€ 5.719** (x € 1.000);
- onder «2031» **verlaagd** met **€ 6.227** (x € 1.000).

II

In **artikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer** wordt bij artikelonderdeel **04. Fractiekosten** het genoemde bedrag:

- onder «2026» **verhoogd** met **€ 2.043** (x € 1.000);
- onder «2027» **verhoogd** met **€ 4.181** (x € 1.000);
- onder «2028» **verhoogd** met **€ 4.751** (x € 1.000);
- onder «2029» **verhoogd** met **€ 5.321** (x € 1.000);
- onder «2030» **verhoogd** met **€ 5.719** (x € 1.000);
- onder «2031» **verhoogd** met **€ 6.227** (x € 1.000).

Toelichting

Het vorige kabinet heeft binnen de enveloppe Goed Bestuur extra middelen vrijgemaakt voor de Tweede Kamer, met als doel de Kamer beter in staat te stellen haar controlerende taak uit te oefenen. Daarbij gaf het kabinet specifiek mee dat deze middelen zouden moeten worden ingezet ter versterking van de kennis- en onderzoeksfunctie.

Het Presidium merkte hierover in de nota naar aanleiding van het verslag op dat het:

"wil [...] benadrukken dat het altijd aan de Kamer zelf moet zijn om zich uit te spreken over de wijze waarop zij haar taken uitoefent en welke middelen daarvoor benodigd zijn, en dat het uit zowel principiële als praktisch oogpunt dus ongewenst en ongebruikelijk is als een kabinet hier eenzijdig en zonder afstemming vergaande voorstellen toe doet. Het dient ook aan de Kamer zelf gelaten te worden of hierbij gekozen wordt voor meer fractieondersteuning, uitbreiding van de ambtelijke organisatie of een combinatie van beide."

De indieners zien dat het beschikbaar stellen van de middelen voor de versterking van de Tweede Kamer als volksvertegenwoordiging, controlerende macht en medewetgever getuigt van een besef dat het nodig is om gezamenlijk onze democratie te versterken, oftewel van een democratisch ethos. Tegelijkertijd onderschrijven de indieners de opmerking van het Presidium dat het aan de Kamer zelf gelaten moet worden om in te schatten hoe het geld het beste tot zijn recht komt.

De indieners beogen met dit amendement een andere afweging te maken door, conform het voorgenomen ingroeimodel, steeds twee derde deel (oplopend tot uiteindelijk 6,667 miljoen EUR in 2032) van deze middelen te bestemmen voor fractiekosten, en één derde deel van de middelen (oplopend tot 3,333 miljoen EUR in 2032) voor nadere invulling door het presidium beschikbaar te houden, met daarbij de uitgesproken wens dat dit besteed wordt aan noodzakelijke investeringen in de ICT-infrastructuur van de Tweede Kamer. Hierbij laten de indieners de mogelijkheid open dat, wanneer daar behoefte aan is, het presidium voorstelt om een deel van deze middelen te bestemmen voor overige diensten van de Tweede Kamer. Het bedrag dat voor de fractiekosten wordt bestemd kan hierbij steeds naar rato worden verdeeld onder de fracties en groepen op grond van de zetelverdeling na de meest recente verkiezingen (inclusief bonuszetels als bedoeld in artikel 3, zesde en zevende lid, van de Regeling financiële ondersteuning fracties en groepen Tweede Kamer 2023).

De Tweede Kamer vervult naast haar volksvertegenwoordigende functie ook een controlerende en medewetgevende taak. Kamerleden worden daarbij in de dagelijkse praktijk ondersteund door een beperkt aantal directe medewerkers. Gemiddeld beschikt een Kamerlid over één secretarisch medewerker en één beleidsmedewerker, waarbij de situatie naar rato van de grootte van de fractie verschilt. Met ondersteuning van deze medewerkers dienen Kamerleden de regering te controleren, wetgeving te behandelen, begrotingen te beoordelen, debatten voor te bereiden en, tijdens kabinetsformaties, onderhandelingen te voeren. Tevens ondersteunen deze medewerkers Kamerleden bij de uitoefening van hun medewetgevende taak.

Dat van deze beperkte groep medewerkers veel wordt gevraagd, staat buiten discussie. Met name binnen kleinere fracties zijn beleidsmedewerkers vaak verantwoordelijk voor een groot aantal beleidsterreinen. Het is eerder regel dan uitzondering dat één medewerker, samen met één of enkele Kamerleden, meerdere ministeries volgt. In vergelijking met veel andere parlementen beschikken Nederlandse Kamerleden over relatief beperkte directe ondersteuning. Daar staat tegenover dat ministeries en uitvoeringsorganisaties beschikken over omvangrijke ambtelijke apparaten. Hierdoor ontstaat een aanzienlijke asymmetrie tussen de capaciteit van de Kamer en die van de regering.

De Kamer beschikt daarnaast over hoogwaardige ambtelijke ondersteuning, waarvoor de indieners grote waardering hebben. Hulpvragen aan deze

ondersteuning zullen echter uit hun aard begrensd blijven door de vereiste politieke neutraliteit van de betrokken ambtenaren. Waar fractiemedewerkers kunnen meedenken vanuit de maatschappelijke en politieke visie van de fractie waarvoor zij werkzaam zijn, dient de ambtelijke ondersteuning zich te beperken tot feitelijke en procedurele ondersteuning.

Voor het ontwikkelen van politieke argumentatie, het opstellen van amendementen en moties, het voorbereiden van initiatiefwetgeving en het maken van politieke afwegingen blijven Kamerleden daarom ook bij een uitbreiding van de ambtelijke organisatie afhankelijk van hun eigen directe ondersteuning. Naar het oordeel van de indieners draagt een versterking van de fractieondersteuning daarom meer bij aan een krachtige, zelfstandige en pluriforme Kamer dan een verdere uitbreiding van de ambtelijke ondersteuning. Om die reden wordt een deel van de beschikbare middelen met dit amendement toegevoegd aan de fractiekosten. Hiernaast blijft een deel van de middelen beschikbaar voor noodzakelijke investeringen in de ICT-infrastructuur van de Tweede Kamer en overige diensten van de Tweede Kamer, voor zover daar behoefte bestaat.

Bontenbal
Bikker